

bus verbis, quia cum successivè proferantur, esset divisibilis; neque in ultimo, qui dum desinit, omnia jam effluxerunt: igitur rejicienda est.

Respondetur hoc argumentum, quo adversarii quidam mirifice sibi plaudunt, nobis simillimum esse videtur illi sophismati, quod Herophilo medico proponebat Diorus Sophista dicens, non dari motum, quia vel corpora moverentur ad locum ubi sunt, vel ad locum ubi non sunt; primum esse non posse, cum corpus quiescat dum extat in loco suo; neque secundum, cum nemo valeat operari ubi non est. Quem optimè irrisit Herophilus lepida responsione tradita ab Illustrissimo Feijoo, tom. 8. Theatri critici, discurso 1. s. 5. num. 18. Sed brevior fuit tacitum responsum Diogenis eamdem Zenonis, ni fallor, audientis fallaciam, atque surgentes à sede, & coram ipso deambulantis, quo motum corporum nedum possibilem, sed etiam existentem esse ostendit.

His tamen, aliisque omissionis, in praesenti sufficiat Achillem illum variis retortionum telis talo infixis confondere. Primo: virtus qua est in motu alterationis ligni, ut introducatur forma ignis, extat ne in omnibus partibus motus, an in aliqua? certe experientia docet ignem non introduci nisi usque ad ultimum instans alterationis. Secundo: si ratio illa valeret, Sacra menta nec moraliter quidem gratiam conferre possent, cum ad hoc debeant aliquando existere physice, ut Deus eorum intuitu moveatur ad infusionem gratiae; at vero Sacra menta non existunt physice dum forma proferitur, nec postquam prolatas est: igitur numquam vere dici potest illa existere. Tertio denique: voces quibus loquimur, significant ne in principio prolationis, an in fine? hoc ultimum, opinor, dicent contrarii: quid ergo mirum idem evenire in Sacra mentis, quod in omnibus entibus successivis? Exemplum istud de vocibus, aptissimum judico ad rem qua de agimus explicandam,

quid-

quidquid obseruant Vasquez, & alii. Quia voces sunt signum ad placitum, ita Sacra menta non significant donec sint terminata, ita Sacra menta sunt quid materiale, & ad spiritum pervenient, ita Sacra menta; movente physice intellectum audientium, (quoniam auditu voce, nisi ignoraretur idioma, necessario percipitur significatum) ita Sacra menta. Sed ad fusorem hujus, aliorumque argumentorum solutionem, videantur auctores, præsertim supra laudati, ex quibus haec qualiacumque contraximus; licet sint fortasse nonnulli ab hujusmodi scholasticis, & metaphysicis nimium abhorrentes, quibus respondemus cum Persio Satyra 5.

Mille hominum species, & rerum discolor usus;
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

PRÆLECTIO III.

De Ministro Sacra mentorum,

ad exposit. cap. 1. 2. part. Catechismi Concilii Tridentini à §. 24. ad 26.

Si magnum olim erat solarium languentibus Hierosolyma probatica illa piscina, etsi unum dumentur in anno sanare, etsi expectandus esset Angelus Dei, qui aquas piscinæ moveret, quodnam gaudium, queve latitia non debet occupare corda fidelium, qui ad medelam anima tot habent piscinas, quot sunt Ecclesie Sacra menta, quæ abundant saluberrimis undis manantibus ex fontibus Salvatoris? His enim impicto, & absque mora, a peccatorum lepra absterguntur. His peccatores omnes super nivem dealbantur, quin debeat lavari septies sicut Naaman Syrus, quin indigent Angelis, sicut insirmi piscina, quin careant homine

si-

sicut Paralyticus Evangelii. Nam Deus Optimus Maximus , cuius perfecta sunt opera , hoc unum fecit hominibus valde bonum , dum statuit eos fore Sacramentorum ministros . De hoc pertractat Catechismus Concilii Tridentini 2. part. cap. 1. à §. 24. ad 26. quos hodierno sole enucleandos accepi , ut autem quæ mihi desunt vires , desursum veniant , Deum humilliter precor Patrem , &c.

2 Ne igitur confusse , ac inordinate procedam in hujus Praelectionis cursu , eam tribus partibus comprehendam. In quarum prima litteram textus brevissime tradam. In secunda ipsam pro viribus commentabor. In tercia demum conclusionem proponam & probabo , defendam. Utinam exitus votis respondeat ! Manus ergo , ut dicunt , operi admoventes , primam partem ordinam dicendo sic incipere litteram textus §. 24. Sed quamvis Deus &c. Ita vero finire §. 26. adjuvante Deo consequantur. In primis docet breviter Catechismus Deum Sacramentorum auctorem ea noluisse per Angelos , sed per homines administrari , addens , non minus ministros , quam materiam , & formam requiri in Sacramentis ; quod perenai . Patrum traditione confirmat. Deinde tradit pravitatem ministri virtutem Sacramenti non impedire ; idque Augustini auctoritate , & arborum exemplo luculentiter evincit. Ultimo tandem monet ministros Sacramentorum ea rite administratores , quia licet illa validè conferant in peccato , eternam tamen penitentiam , & mortem incurront si sancta sancte , & religiose non tractent. Et haec pro prima parte sint satis.

3 Ad secundam itaque transeamus , in qua explanda est littera textus. Primum igitur quod assurit Catechismus est , Christum Sacramentorum auctorem voluntate ministrorum eorum fore homines , & non Angelos. Apostolus enim prima ad Corinth. 4. ait : *Sic nos existinet homo ut ministros Christi , & dispensatores mysteriorum Dei. Omnis namque Pontifex ,* ait idem Apo-

sto-

stolus ad Hebreos 5. *Ex hominibus assumtus , pro hominibus constituitur in iis que sunt ad Deum.* Missis aliis , quæ fuse tradunt Theologi cum Divo Thom. 3. p. q. 64. art. 4. Hoc autem intelligendum est de ministris ordinariis : nam sicut Deus non alligavit suam virtutem rebus corporeis , ita nec solis hominibus ; sieque potest etiam per Angelos sua mysteria dispensare ; idque aliquando factum fuisse , varie narrant historiae. (a) Verum licet per bonos Angelos interdum administrata sint Sacramenta , numquam tamen per diabolum factum legisse memini ; nec si ipse illa administraret , rata , habenda forent , ut docet D. Thomas in 4. dist. 5. q. 2. art. 3. quidquid dicat Lutherus lib. de abroganda Mis- sa , qui cum eum amicum haberet , de quo stultissime gloriatur , non mirum quod ei fidem tribueret infidelissimus. Homines igitur viatores sunt ordinarii Sacramentorum ministri ; quo nomine intelliguntur etiam laici , & mulieres , in Sacramentis ministrum ordinis non exiguntur : unde valide baptizant , & liceat in casu necessitatibus , quamvis stulte id neget Calvinus lib. 4. institutionum cap. 15. num. 20. qui alibi liberaliter eis concedit facultatem interpretandi Scripturam , quasi hoc sit illo facilius.

4 Nec pravitas ministri ei adimit potestatem , ut ait optime Catechismus : valide igitur Sacra-menta confi- ciunt tam peccatores , quam justi ; & quod plus est , excommunicati , schismatici , atque heretici eadem po-testate possint , dummodo debitum servent modum , nisi jurisdictione requiratur ab Ecclesia concedenda , ut in Sacramento penitentia , quæ istis denegatur , saltem extra mortis articulum . Hanc Catechismi positionem docuit semper Ecclesia adversus Cyprianum , & ali- quo-

(a) Vid. Gonet. tom. 5. tract. de Sacrament. disput. 6. art. 1. §. 1. num. 5. pag. 92. Berti tom. 3. lib. 30. cap. 13. pag. 204. Prado , Salmanticensis , & alii.

quos Africanos; sed præsertim aduersus plures hæreticos id pertinaciter denegantes, ac veluti contemnentes facultatem administrandi Sacra menta, quam in eis agnoscebat ipsa Ecclesia. Nec sanc mirum, quoniam nullus eorum vult iustitiam in domo sua; hoc est nullus hæreticorum talis haberí cupit: unde inquit rectissime Augustinus lib. 22. contra Faustum cap. 17. *Numquid est heresis que non veritatem se nominet? & quanto est superior, tanto magis se etiam perfectam nominat veritatem.* Id clarius visum est in Donatistis, qui se solos venditabant Catholicos, & ceteros omnes tanquam hæreticos respuebant. Hi etiam fuere præcipui, qui Sacra menta à malis collata nulla & invalida effutiebant: & tantoque ardore hanc hæresim propagarunt, ut ad eam extirpandam nedium Patres ad laborarint, sed etiam Romaní Imperatores Constantinus magnus, Constans, & Honorius, ut ex ipso Augustino epist. 50. ad Bonifacium, aliisque plurimis constat.

5. Posteribus seculis ipsam suscitarunt Hæretici, Waldenses, Albigen ses, & Wiclefus, cuius est haec propositio: *Si Episcopus, vel Sacerdos existat in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non consecrat, non baptizat.* Cui iaduaserunt Hussita, Anabaptista, & alii. Tandem reformati parsens Lutherus (qui omnes omnium hæreticorum hæreses in unam fecit) camerinam confluere, ut ait eloquentissimus Canus lib. 9. de locis cap. 3. & Illustrissimus Bossuetus multis in locis hist. variat.) alios inter errores hunc etiam luculententer, & lutulenter edocuit, dicens quamvis singuli fideles, & etiam femine sint Sacerdotes (a); malos tamen nullam habere potestatem administrandi Sacra menta. Sic lib. de potestate Papa, illi qui alibi, ut supra diximus, fuit erga diabolum tam liberalis. Sed frustra

(a) Vid. Serry tom. 4. praelect. 5. & 6. de Sacra mentis.

in hæreticorum libris queritur harmonia. Si hæc hæresis vera foret, quam pauca Sacra menta valide admistrassent Lutherus, & alii memorati! At missis istis erronibus, Ecclesiæ doctrina in Catechismo tradita de fide tenenda est, qua omnibus locis Theologicis probari potest, ac suaderi.

6. In primis enim ipsam aperte declarant plura Scriptura testimonia, ex multis pauca producam. Joannis 1. v. 33. dicitur: *Qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: super quem videris Spiritum descendentem, & manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu Sancto;* quem locum sapienter elucidat Augustinus tract. 5. in Joann. n. 11. & 18. Apostolus etiam 1. ad Corinth. 3. à Catechismo citatus hæc ait: *Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit:* itaque neque qui plantat est aliud, neque qui rigat, sed qui incrementum dat, Deus. Sicut ergo arboribus nihil obstat corum improbitas, quorum manibus satè sunt; ita nihil detrimenti percipiunt ministrantium culpa, qui Christo Domine inseruntur. Audiatur Optatus Milevitanus lib. 5. de Schismate Donatistarum pag. 87. pulcherime istud expponens his verbis: „Ut ostenderet, „(Apostolus supra laudatus) quia hoc tantum Sacramentum baptismatis, Dei est, ut illuc sibi nihil vincatur,“ dicit operarius, sic ait: *Ego plantavi, hoc est, de pagano Catechumenum feci; Apollo rigavit, hoc est, ille Catechumenum baptizavit: sed ut cresceret quod plantatum, & irrigatum est, Deus fecit. Nam & quivis hodie volens vineam suam pastinare, operari, rarium placita mercede conductit; qui curvato' dorso, & desudatis lateribus fines terræ faciat, ubi deponat electa plantaria, & aquam calcatis scroibus superducat: scrobem fodere, & plantaria ponere potest, aquam inducere potest, imperare ut teneat non potest; est enim hoc solius Dei, de medullis palmitum producere radices coalescentes in terram, & gemmantes*

tes oculos, incrementa frondium provocare.

7 Accedit traditio, quam olim jam objecit Stephanus Pontifex Cypriano (apud Vincentium Liriensem in commonit. t. num. 6.) his verbis: *Nihil novandum; nisi quod traditum est. Et Augustinus lib. de baptismo cap. 9. dicens: Consuetudinis robore tenebatur orbis terrarum, & haec sola opponebatur inducere voluntibus novitatem. Quæ quidem traditio ad nos usque pervenit per Concilia, Pontifices, & Santos Patres. Sic Concilium Romanum anno 313. Arelatense I. sequenti anno celebratum. Nicænum I. habitum anno 325. omniumque veneratione receptum can. 8. statuit: De his qui se nominant catharos, id est mundos, si aliquando venerint ad Ecclesiam Catholicaam, placuit Sancto, & Magno Concilio, ut impositionem manuum accipientes, sic in Clero permaneant. Et Can. 19. solos baptizari jubet Paulinistas, qui baptismum evangelicis verbis non cerebant. Quos canones expendens Divus Hieronymus in dialogo contra Luciferianos haec tenet: Synodus Nicæna omnes hereticos suscepit, exceptis Pauli Samosateni discipulis, & quod majus est, Episcopo Novatianorum, si conversus fuerit, presbyterii gradum servat. Similiter statuere Synodus Constantiensis contra Wiclefum, & Hussium sess. 8. ac Tridentina contra Lutherum, & alios sess. 7. can. 4. & 12. & sess. 14. can. 10. de poenitentia. Mitto Nicolaum I. Bonifacium VIII. Clementem V. Joannem XXII. Leonem X. aliquoque Pontifices, qui suis definitionibus idem apertissime declarantur.*

8 Patres nunc audiantur. Gregorius Nazianzenus orat. 4. in sanctum Baptisma sic ait: Omnes qui baptizandi munere funguntur, idonei habeantur; quamvis enim aliis aliis rite probitate antecellat, eadem tamen baptismi vis est. Clarius loqui videtur Chrysostomus homil. 8. in epist. ad Corinth. dicens: „Nunc etiam per indignos solet Deus operari, neque baptismati

„gra-

„gratia quidquam laedit à vita Sacerdotis . . . nihil enim affert Sacerdos ad ea quæ sunt proposita, sed universum est opus Dei virtutis, & ille est qui nobis exhibet mysteria.“ Ambrosius lib. de his, qui mysteriis initiantur cap. 5. subdit: Non merita personarum, sed officia consideranda sunt Sacerdotum. At minime prætermittendus est Augustinus, magnus inquam Augustinus à Catechismo laudatus, qui lib. 3. de baptismo contra Donatistas cap. 10. sic rem qua de agimus sapienter illustrat his verbis: „Non est aqua profana, & adultera super quam nomen Dei invocatur, etiamsi à profanis, & adulteris invocetur; quia nec ipsa creatura, nec ipsum nomen adulterum est. Baptismus vero Christi verbis evangelicis consecratus in adulteris sanctus est.“ Et post pauca haec addit: „An vero solis, vel etiam lucernæ lux cum per cænos diffunditur nihil inde sordidum contrahit, & baptismus Christi potest cujusquam sceleribus inquinari?“

9 Isidorus Pellusiotæ Divi Chrysostomi verus discipulus lib. 3. epist. 304. inquit: „Nullo detrimento qui suscipit sacrosancta mysteria afficitur, etiamsi qui tribuit indignus esse videatur; neque incontaminata mysteria conspurcantur, etiamsi Sacerdos omnes mortales supererit improbatum.“ Verba quoque Divi Bernardi, quibus Cevam carpsit Henricianorum Præfectum, dignissima sunt auditu. Ita ergo loquitur Doctor Melleus, sed hereticorum malleus, serm. 66. in cantico. num. II.: „Apostolus erat Judas, & licet avarus, & sceleratus, electus tamen à Domino . . . Audis cum electum Apostolum, & exitisse diabolum, & negas posse esse Episcopum qui peccator est? Super Caethedram Moysi sederunt Scribe, & Pharisæi, & qui non obedierunt eis tanquam Episcopis, inobedientia rei fuerunt etiam in ipsum Dominum præcipientem, & dicentem: quæ dicunt, facite.“ Exemplum Judæ affert etiam Catechismus in textu, & aliam

Augustini auctoritatem ex tract. 5. in Joan. qua evidenter probat assertum. Ad quod videri etiam potest idem Sanctus Doctor tract. 6. in Joan. & alibi.

10 Eamdem veritatem prouulgant Doct. Seraphicus, & Angelicus. Primus in 4. dist. 5. art. 2. quæst. 1. sic ait: „Est quoddam opus quod habet virtutem à caritate, vel voluntate interna solum: quoddam quod habet ab institutione divina. Primum opus est virtus, & virtus; & à Deo pensatur secundum qualitatem voluntatis. Secundum est opus Sacramenti, & ideo pensatur secundum meritum, & dignitatem Christi instituentis; & tale semper remanet efficax, & immutabile, nec potest aliquo modo pollui, sicut nec meliorari; habet enim virtutem à Christo, non à ministro. Sicut semen jactum in terram aequaliter fructificat, sive sit bonus qui seminat, sive malus.“ Alter, seu Divus Thomas ibid. quæst. 2. art. 2. qla. 1. in corpore dicit: „Cum bonitas ministri non sit de substantia Sacramenti, quia non omnino certa est, sed quandoque ignorata, (ea autem quæ sunt de substantia Sacramenti oportet esse certa) patet quod substracta bonitate ministri, adhuc est Sacramentum, dummodo alia quæ sunt de Sacramenti substantia observentur.“ Similia tenet Sanct. Doctor, 3. part. q. 64. art. 5. & alibi.

11 Ab aliis adducendis abstineo, tum quia supra dicta sufficiunt, tum quia alia dicenda se offerunt. Nolo tamen silentio prætermittere similitudines aliquas à Sanctis Patribus traditas, quibus hæc veritas suadetur, quas hac ratione concludam: sic se habet iniqüitas ministri respectu Sacramentorum, sicut infirmitas medici respectu curationis ægroti, sicut pravitas mercenarii respectu agri, quem colit, sicut sigilli metallum ad effigiem quam imprimit, sicut materia ex qua est confecta canalis per quam in hortum vehitur aqua; sed hæc omnia nihil obsunt nec infirmi curationi, nec agri fertilitati, nec ima-

imagini, nec aquæ, aut arboribus quæ irrigantur: igitur neque ministri pravitas obstat Sacramentorum valori. Quæ quidem si obstat, anxius semper haberet fideles Sacra menta suscipientes, cum scire nequeant eorum ministros esse in gratia, nec ipsi ministri id certo sciunt, cum nemo sciat an odio, vel amore dignus sit; imo & justi peccatores se esse fatentur, nec justi essent si contrarium agerent. Quo Augustinus acutissime vellicavit Cresconium lib. 2. cap. 28. num. 35. dicens: „Si ergo jam baptizatus es, vellere scire quem repereres, qui contra Joannem Apostolum diceret, peccatum non habeo: si enim talem quemque reperire potuisti, quomodo baptizatus es ab eo, qui seipsum decipiebat, & in quo veritas non erat? Si autem qualiscumque humilitatis non immemor peccatorem se esse dicebat, quomodo sibi secundum tuam sententiam jus baptismati usurpabit? tu enim dixisti, tu etiam minime scribere timuisti, ut quisquis peccator inter homines fuerit, jus sibi baptismatis non usurpet. Si autem nondum baptizatus es, aut hanc vanissimam sententiam corrigere, aut, à quibus baptizeris, Angelos quare.“

12 Verum advertere oportet, & quidem maxime, eum Catechismo §. 26. non debere satis esse Pastoribus, & Sacramentorum ministris validè illa conferre, sed insuper curare debent ea rite administrare, ne thesaurient sibi iram in die iræ; quare sciendum est aliqua requiri ad valorem Sacramenti, & alia ad licitudinem. Primi generis sunt materia, forma, & ministri intentione faciendi quod Ecclesia facit, ut loquitur Catechismus §. antecedenti, & nos tertii parte, nondum elapsò tempore, propugnabimus. Alterius vero generis sunt scientia, & probitas: scientia scilicet omnium, quæ circa administrationem Sacramentorum præscribit Ecclesia; probitas insuper, seu status gratia, quia sancte sancte sunt tractanda, ut ex Isaia, & aliis scriptura locis recte colligit Catechismus. Quod quidem intelligendum

dum est de conficentibus Sacraenta solemniter, & extra casum necessitatis, quia tunc se gerunt ut publici ministri Ecclesie; in casu autem necessitatis, cum solum intendant succurrere misseris periclitantibus, non est illicitum laicis, nec Sacerdotibus privatim baptismus conferre, etsi gratia sint destituti, ut docent Div. Thomas 3. p. q. 64. art. 5. & 6. ad 3. aliquae communius. Secus vero in aliis Sacramentis quæ non sunt tantæ necessitatis quam baptismus, & ministerium ordinis exigunt, ut Poenitentia, Extrema Uincio, &c.

13 Objicit autem aliquis: Catechismus indiscriminat loquitur, ejusque ratio æque militat tam in casu necessitatis quam extra, quia, inquit, sancta sancte sunt tractanda, opus est sanctos esse ministros; at qui sacramenta in omni casu sunt sancta. Præterea Concilium Eliberitanum in Hispania celebratum anno 305. can. 38. statuit: fidelem, qui lavacrum suum integrum habuerit, sive qui fuerit in statu gratiae, posse baptizare Catechumenum infirmitate oppressum, si Ecclesia in proximo non fuerit. Insuper: non levius videatur irreverenter quod hostis Christi, & servus diaboli præsumat in nomine ipsius Christi scienter, & adverterenter immundus immunde tractare ea, quibus ut loquitur Paulus V. in Ecclesia Dei nihil sanctius, aut utilius, aut magis divinum habetur; quibus inquam Christi sanguis, seu merita fidelibus dispensantur. Quando igitur Div. Thomas 3. part. quæst. 64. art. 5. ad 3. ait: tantum requiri statum gratiae ad quandam decentiam in ministro necessitatibus, per decentiam non intellegit Sanct. Doctor meram convenientiam, aut congruitatem, sed reverentiam, & honorem Sacramentis jure nature debitum. Et dum art. 6. ad 3. inquit non peccare laicum in peccato existentem, imo nec Sacerdotem, baptizantes in casu necessitatis, quia non se habent ut ministri Ecclesie; intelligi debet, si non est poenitendi tempus ob nimiam celeritatem. Sic arguit acutis-

tissimus Henno tract. de Sacram. disp. 4. quæst. 3. conclus. 2. alios pro sua sententia citans, & similiter Ligerius lib. 6. num. 32.

14 Hæc autem argumenta breviter dissolvemus, quin intendamus laxitatibus patrocinari, sed opinonem Divi Thomæ, nostramque tueri. Ad primum igitur respondetur Catechismum solum loqui de ministris ordinariis, & solemnitatis; & licet ejus ratio idem probare videatur de ministris etiam extraordinariis, ac necessitatis; res tamen, ni fallor, non ita est; nam illud axioma: sancta sancte sunt tractanda, solum indicant statum gratiae in illis qui ex officio, & ut ministri Ecclesia operantur. Quod exemplo facile demonstrabitur: Eucaristia sancta est, ac sanctissima, seu potius sanctum sanctorum Ecclesie; sieque petit contrectari à Sanctis, & in gratia existentibus. Si autem caderer in lutum, vel ab hereticis pesumdatetur, aut roderetur à muribus: nonne licite accipi posset à quolibet peccatore, & in loco decenti apponi? Sic ergo pariter in praesenti. Ad Concilium Eliberitanum respondere possem cum nonnullis, quos citat Colletus (a), quodammodo Donatistarum partibus adhassisse; salva tamen illius auctoritate, quam bene propagnant in præfatum Canonem Ferdinandus de Mendoza, Aguirreus, & alii; (quoniam forte ex illis sit, qui teste doctissimo Cano lib. 5. de locis cap. 4. concl. 6. semper à Catholicis sunt explosi, quod nunc non vocat inquirere) dicam Concilium loqui juxta illius temporis disciplinam jam expletam. Ibidem etenim jubet baptismi ministerium etiam in casu necessitatis non fore bigamum; cumque ibi de Catechumeno baptizando loquatur, hoc est, de adulto instructo, qui per contritionem justificari poterat, non mirum severissimam Synodus statuisse, quod de pueru non puto dixisset.

15 Postremo loco repositum, nempe peccatorem esse

(a) Vid. Collet in continuat. tom. 6. part. 1. cap. 5. num. 523. pag. 469.

esse hostem Christi , & servum Diaboli , &c. sicut non obstat ad confiencia valide Sacra menta ; ita non tollit licite confici in casu necessitatis . Melius tamen aget qui prius conabitur justificari per actum contritionis , quin in illa temporis angustia opus sit moram facere , ut sapienter advertunt Colletus , Amort , Besombes , & alii . Quod maxime agere debent ministri solemnitatis , & quibus competit cura animarum ; nam toties lethali ter peccant , quoties ex officio Sacra menta indigne ministrant , ut assent Catechismus , & clare deducitur ex Scriptura Exodi 19. vers. 22. Levit. 19. vers. 2. & cap. 22. vers. 3. Psalm. 100. vers. 6. Isaie 52. vers. 11. 1. ad Timoth. 3. vers. 10. ad Titum 1. vers. 7. aliisque multis in locis . Idem confirmant Ecclesia Patres facile videndi apud autores . Audiantur pro omnibus Augustinus lib. 32. contra Faustum cap. 14. : „ Si quis , „ ait , Sacra menta novi testamenti fuerit ausus sacrilegia temeritate violare , poenam divinitus constitutas „ rectissimo iudicio persolvet .“ Similiter tract. 5. in Joan. hec habet : „ Ego dico , & omnes dicimus , quia „ justos oportet esse tanti Iudicis ministros .“ At de se cunda orationis parte satis .

16 Ad tertiam igitur devemamus , in qua probanda est haec conclusio : *Ut conficiantur valide Sacra menta requiritur in ministris intentio faciendi quod facit Ecclesia ; que non sufficit si solum ordinetur ad faciendum ritum externum , etsi serio peragatur .* Prima pars conclusionis est fide certa contra Lutheranos , & Calvinistas ab Ecclesia definita . Sicque probatur : Martinus V. in fine Concilii Constantiensis suspectos in fide circa hoc interrogari jussit anno 1418. sess. 45. supponens intentionis necessitatem . Florentina Synodus , & Eugenius IV. in decreto unionis anno 1439. idem etiam declararunt , fidelibus proponendo Sacra menta Ecclesiae tribus perfici , rebus scilicet tanquam materia , verbis tanquam forma , & persona ministri conferen-

tis

tis Sacra menta cum intentione faciendi quod facit Ecclesia . Leo X. anno 1520. in Bulla edita adversus errores Lutheri , proscripsit cum ceteris articulum 12. habentem : „ Si per impossible confessus non esset contritus , aut Sacerdos non serio , sed joco absolveret , si tamen credat se absolutum , verissime est absolutus .“ Concilium Tridentinum anno 1547. sess. 7. can. 11. & sess. 14. cap. 6. & can. 9. damnavit expresse precipitatum Lutheri assertum . Quare merito inquit Catechismus hic §. 25. opus esse ad vere confiencia Sacra menta , ut eorum ministri id facere proponant quod Ecclesia in ea administratione faciat .

17 Secunda vero pars conclusionis , nempe non sufficere solam intentionem faciendi ritum externum , tametsi serio , & non mimice ; est admodum controversa inter Theologos . Quidam non ignobiles , prasertim Galili , ut eloquentissimus Contensonius , doctissimus Serry , sapientissimus Ledruinius , aliquique , nostræ assertioni aduersantur , & opinionem Ambrosii Catharinam amplectuntur . His celeberrimis viris , quos magni facio , liberenter hærerem , nisi contrarium communius , tutius , & probabilitus videretur : unde mihi licet dicere cum Aristotele apud Div. Thomam 1. Ethicorum lect. 6. & Thomam Stanleyum in hist. Philosophia part. 5. cap. 3. *Amicus Plato , amicus Socrates , sed magis amica veritas .* Hac enim omnibus est preferenda . Probaber ergo breviter secunda conclusionis pars . Sacra Concilia , & Catechismus locis supra citatis docent , ad confiencia Sacra menta , præter materiam , & formam , esse necessariam ministri intentionem faciendi quod facit Ecclesiam : igitur ultra intentionem agendi externum ritum exigunt interiori animi deliberationem diversam à deliberatione exercendi ipsum ritum externum , qui ab illa , ut scribit Catharinus princeps opinionis opposita , inseparabilis est . *Quis enim vigilans facit quod facere non intendat ?* ait ipse pag. 208.

Tom. II.

F

Res-

18 Respondent adversarii, nos sophistica argumentatione procedere, & confundere id quod facit Ecclesia cum eo quod ipsa intendit. Primum est agere ritum externum sacram, materia, & forma determinata. Secundum est intendere sanctificationem hominum, ad quam sacra signa fuere instituta: qui ergo externum peragit ritum, habet intentionem faciendi quod facit Ecclesiam, etsi non intendat facere quod intendit Ecclesia. Impugnatur autem ista responsio. Primo, quia Ecclesia non facit ritum externum ut cumque, sive ut schola loquitur, materialiter; sed ritum externum Sacrum, & Religiosum; atqui ad hoc requiritur ministri intentio, qua ritus ille externus ablueri, ungenderi &c. ex se indifferens ad sacram & profanum, sacer reddatur. Secundo: dum quis liber aliquip efficit, quod virtute sua producit effectum, licet possit hunc non intendere, debet, tamen intendere primum, modo faciat actione humana, ut patet in conficiente medicamentum cuius forte parum refert quod eo infirmus sanetur, aut moriatur; debet tamen attente ipsius confectionem curare. Tertio tandem: Alexander VIII. die 7. Decembris anno 1690. damnavit hanc thesim n. 28. „Valer baptismus collatus à ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat, in „tus vero in corde suo apud se resolut, non intendo „facere quod facit Ecclesia.“ Cujus damnatione grave vulnus accepit opinio nobis opposita, ut ait Benedictus XI V. lib. 7. de Synodo Diocesan. cap. 4. num. 8. licet nondum sit Vaticano ferro confossa. Videantur Colletus in continuatione Tournelii tom. 4. tract. de Sacramentis in genere cap. 2. sect. 2. punct. 3. concl. 3. pag. 88. & sequentibus; & pag. 94. probatione 6. ubi plura profert ex. Div. Thoma. Billuart tom. 3. in fol. tract. de Sacram. dissert. 5. art. 7. §. 2. pag. 180. Henno, Concina, Berti, & alii.

PRÆLECTIO IV.

De Sacramento Baptismi,

ad expositionem cap. 2. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini, à §. 1.
ad sextum.

1. **Sacramentum omnium primum, omnibus necessarium, omnia fidelibus bona communicans, nemo Catholicon dubitat esse baptismum; quod propterea tot, tantisque honorificis titulis à Sanctis Patribus exornatur, ut solis ejus laudibus integra, & longa efficere oratio. Sed ne nimis in limine detineamur, aliqua Deo dante infra promemus ad expositionem capituli 2. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 1. ad 6. quos nobis hesterno sole sortitus fortuna, (sepi potius Deus supremus rerum omnium moderator, in cujus manibus sunt sortes nostra) benignissime præstis; quapropter ipsius Sanctissimo nomine prius invocato, dicere jam incipiunt.**

2. Pro clariori sortite litteræ discussione, præsens oratio in tres partes distribuetur. Prima Catechismi textum summatim referet. Secunda ipsum fusius explanabit. Tertia demum, quadam temporis patientur angustie, conclusionem ex visceribus textus deductam proponet, propositam probabit, probatam ab objectionibus vindicabit. Utinam bene!

3. Ordientes igitur primam partem, dicimus his verbis incipere litteram textus §. 1.: *ex iis quidem &c. istis vero finire §. 6.: à pastoribus declarandum erit.* Duobus primis paragraphis affer rectissime Catechismus necessitatem explicacionis Sacramenti baptismi, docens pro-

more, summam, & assiduum Parochorum diligentiam esse adhibendam in instruendis fidelibus hujus Sacramenti naturam, virtutem, & alia plura scitu dignissima; quod Apostoli exemplo, & rationibus plurimis sapienter evincit, indigitans etiam tempus, cæmonias, & alia multa à pastoribus attendenda. Paragrapho 3. & sequenti, græcum baptismatis nomen declarat significare ablutionem tam profanam, quam sacram, & pro passione quoque translative desum; alia insuper nomina refert ex sanctis Patribus ad Sacramentalis ablutionis intelligentiam apprime conducentia; eis enim hujus Sacramenti effecta clarissime describuntur. Reliquis duobus paragraphis propriam, & exactissimam hujus Sacramenti definitionem tradit, colligens ex scriptura baptismum esse Sacramentum regenerationis per aquam in verbo. Unde docendus est populus, hoc Sacramentum confici ablutione aquæ, ac verbis à Christo traditis; ne forte credit vulgus indoctum, per baptismum solam designari aquam in baptismali fonte inclusam. Tunc quippe tantum sit Sacramentum baptismi, quando quis aqua abluitur, exhibitis verbis à Domino institutis. Ex argumentum littera textus, & primam orationis partem.

4 Ad secundam itaque proficiscamus, ubi quantum in prima textus litteram coarctavimus, tantum nunc pro viribus dilatabimus, ac exponemus. Primo ergo paragrapho inquit Catechismus, ex iis qua de Sacramentis universe supra docuit, cognosci posse quam necessarium sit ad Christianæ Religionis vel doctrinam percipiendam, vel pietatem exercendam, ea intelligere; quæ illorum singulis credenda proponit Ecclesia; præsertim qua de baptismate profitetur. Baptismus enim tum necessitate, tum ordine primum obtinet locum; nullum quippe Sacramentum ipsi præire potest, cum ex Divo Dionysio, (sive alio prisco auctore) & reliquis omnibus, principium sit, & janua Sacramentorum.

Nul-

Nullum est quod Christianum hominem aut magis deceat, aut eleganter ornet, cum ex Basilio sit tessera militum Christi, & amictus splendens. Nullum datur, quo quis tantum egeat, tum ad consequendam gratiam, tum ad promerendam salutem, ut scriptura testatur.

5 Quas baptismi laudes pluribus Nazianzenus accumulat. (a) „Baptismus, inquit, omnium Dei beneficiorum præclarissimum est, & præstantissimum; huic gratulantur Coeli; hunc Angeli propter splendoris cognitionem celebrant; hic futuræ beatitudinis imaginem gerit.“ Altius baptismatis dignitatem extulit Leo magnus, (b) qui non dubitavit Sacram undam divino Spiritu fecundatam, virginali Deiparæ utero comparare: „Omni, ait, homini renascenti aqua baptismata, tis instar est uteri virginalis, eodem Spiritu replete, fontem, qui replevit & Virginem, ut peccatum quod ibi evacuavit sacra conceptio, hic solvat ablutio.“ Ultra progrederit Augustinus (c) his verbis: „Majori munere quam Maria, una dicta est. Illa enim sibi tantum meruit castitatem, ista nobis contulit sacrificationem. Illa meruit ne peccaret, ista ut peccata purgaret. Illa propria delicta à se repudiavit, ista in se per Dei gratiam aliena condonat. Illi est collata virginitas, isti donata fecunditas. Illa unum procreavit, & pura est, ista generavit plures, & virgo est. Illa præter Christum nesciit alium filium, ista cum Christo mater est populorum.“ Et alibi: „Nativitas, addit, de terra nos facit filios carnis, nativitas vero de Cœlo baptismus, filios Spiritus; illa filios mortis, ista resurrectionis; illa filios sœculi, ista filios Dei; illa filios iræ, ista filios misericordie; illa peccato originali obligatos, ista omni vinculo peccati liberatos.“

6 Hinc non immerito exclamat Ambrosius (d): „O aqua

(a) Nazian. orat. 40. in baptisma. (b) Leo Magnus serm. 4. de Nativitat. (c) August. serm. 3. de Temp. (d) Ambros. lib. 10. in Lucam.

„ aqua , inquiens , qua Sacramentum Christi esse me-
„ ruisti ! qua lavas omnia , nec lavaris ! Tu incipis pri-
„ ma , tu comples divina mysteria , à te principium,
„ in te finis , vel potius tu facis ut finem nesciamus .“
Hinc eloquenter scribit Chrysostomus homilia ad Neo-
phytos , & apud Augustinum lib. i. contra Julianum cap. 6.
num. 21. : „ Benedictus Deus , qui fecit mirabilia solus ,
„ qui fecit universa , & convertit universa . Ecce liberta-
„ tis serenitate perfruuntur qui tenebantur paulo ante
„ captivi , & cives Ecclesie sunt qui fuerunt in peregrini-
„ nationis errore , & justitiae in sorte versantur qui fue-
„ runt in confusione peccati . Non enim tantum sunt libe-
„ ri , sed & sancti ; non tantum sancti , sed & justi ; nec so-
„ lum justi , sed & filii ; nec solum filii , sed & hæredes ; nec
„ solum hæredes , sed & fratres Christi ; nec tantum fra-
„ tres Christi , sed & cohæredes ; non solum cohæredes ,
„ sed & membra ; non tantum membra , sed & tem-
„ plum ; non tantum templum , sed & organa Spiritus .
„ Vides quot sunt baptismatis largitates ? Hinc tan-
dem evidenter dignoscitur preciua , qua requiritur ,
pastoris cura , & diligentia in pascendo jugiter grege sa-
luberrime instructione baptismi ; eo enim qui baptizan-
tur sunt oves pascuae ejus , & quanto magis edocti sacris
mysteriis opportuno tempore traditis , tanto spirituali pin-
guedine replebuntur .

7 Sed veniamus ad alia . Paragrapho 3. explicat Ca-
techismus baptismatis nomen , dicens græcum esse , ac
latine respondere ablutione non solum sacra , in qua si-
tum est Sacramentum , sed omni ablutionis generi . Un-
de Div . Bonaventura in 4. dist. 3. part. 1. art. 1. q. 1.
ait : *Baptizare in græco tantum valet , quantum lavare in latino :* Quod etiam asserit Div . Thomas 3. part.
qwest. 66. art. 1. & in multis Scripture locis habetur .
Translati quoque sumuntur baptismus pro passione ,
ut Lucæ 12. vers. 50. : & ut paucis multa complectar ,
octo baptismi genera refert Damascenus lib. 4. de fide
cap.

cap. 10. Nos autem cum Catechismo nunc loquimur de
baptismo quatenus est Sacramentum , quo Apostoli ex
Christi Domini instituto frequentissime usi sunt , & cui
Ecclesia Patres plura alia nomina tribuerunt .

8 Nam veteres illi , sanctissimum Doctores , quos
omnium primos hujus mysterii reverentia , & amor in-
cendit , cum illius dignitatem attento animo cogitans-
t , eloquentiam omnem advocarunt , qua pulcher-
rimam , nobilissimamque baptismi naturam aliquatenus ,
exponerent , ac explanarent . Videntesque ipsum vocari à Paulo : *Lavacrum regenerationis , & renovationis Spiritus Sancti* , ad Titum 1. quia homo carnaliter natus , per baptismum spiritualiter regeneratur : *Sacramentum illuminationis* , ad Hebreos 6. quia
sida qua in baptismio imbuimur , mirifice illustramur : *Circumisionem spiritualem* , ad Coloss. 2. quia ex circumcisum sumus , circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis , sed in circumeisone Christi : *Se-pulturam veteris hominis cum Christo* , ad Rom. 6. quia ,
conseputuli sumus cum illo per baptismum in mortem : *Indumentum denique incorruptionis* , ad Coloss. 3. quia per illum veterem hominem expoliantes , novum in-
duimus , nempe Christum .

9 Videntes , inquam , antiqui Patres sic ab Apo-
stolo celebrari baptismum , ipsum etiam summis laudi-
bus celebrarunt (a) . Augustinus epist. 23. ad Bonifa-
cium , eum vocat *Sacramentum fidei* , quia in baptismo
Catechumeni fidem publice profitantur , & in fidelium
numerum coaptantur . Cyprianus epist. ad Jubajanum ,
illum nominat *primum Sacramentorum* , & Dionysius (b)
à Catechismo citatus , de Ecclesiastica Hierarchia cap. 12.
principium sanctissimorum mandatorum ; quia hoc Sa-
cramentum est veluti janua , qua in Christianæ vitæ
so-

(a) Vid. Selvag. lib. 3. cap. 1. §. 1. (b) Circa opera Dionysii , acriter in-
vicem pugnant Auctores . Vid. infra Prælect. VII. de Confirmat. n. 8. de seq.

societatem ingredimur, atque ab eo divinis præceptis obtemperandi initium facimus. Chrysostomus oratione quam ad baptizandos habuit, eum nominat *expurgationem*, quia per baptismum expurgamus vetus fermentum, ut simus nova conspersio. Nazianzenus oratione 39. in sancta lumina, eum appellat *donum*, quia iis qui nihil proprii contulerunt datur; *gratiam*, quia debentibus; *seputuram*, quia in aqua peccatum sepelitur; *unctionem*, quia sacer & regius; *illuminationem*, quia splendor, & claritas; *indumentum*, quia nuditatis nostra velamen; *lavacrum*, quia abluit; *sigillum*, quia conservatio, & donationis stipulatio est; ut alia plura omittam.

10. Cæterum, cum in singulis his Sanctorum Patrum loquutionibus, aliisimilibus, obscura quoque plurima, & metaphorica reperiuntur, illud unum superest, ut Ciceronis, Platonisque præcepta insequentes, ipsius baptismi naturam, & essentiam accuratius inquiramus; sicutque oratio nostra clariori lumine constitutetur, & textus littera melius illustretur. Quamquam autem non una occurrat baptismi definitio in libris Catholicorum, quibusdam ad dialecticæ regulas pressius illum definitientibus, quibusdam vero fusiōri descriptione ipsius naturam explanantibus; illa tamen aptior, & commodiōr esse videtur, inquit Catechismus in textu, quam ex verbis Domini apud Joannem, & Apostoli ad Ephesios licet intelligere. Cum enim Salvator ipse Joannis 3. dicat: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua*, &c. Cum Apostolus ad Ephesios 5. de Ecclesia loquens scribat: *Mundans eam lavacro aquæ in verbo vite*. Cum denique Joannes in Evangelio cap. 13. de Christo asserat: *Dedit hominibus potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine ejus*, &c.; sit planum, baptismus recte, & apposite definiri: *Sacramentum regenerationis per aquam in verbo*. Quam definitionem ex Augustino de sumtant tract. 15. in Joan. cæteri Theologi illustrarunt.

11. Quare turpiter falluntur, aut fallere volunt
hæ-

hæretici novatores, qui contendentes baptismum esse Sacramentum fidei, illius nimirum spuriæ, coitu diaabolico in ipsorum cerebris genite; perfunctoriis baptismatis definitionibus mira sagacitate dispositis, absurdam nituntur palliare sententiam. Calvinus enim baptismum esse dicit *signum initiationis*, quo coaptamus in Ecclesia societatem. Melanthon, familiarissimum Lutheri discipulus: *Signum quo Deus nobiscum agit*, & recipit in gratiam. Wolchelius: *Publicum Christianæ professionis signum*, & tesseram. Socinus: *Publicam, & apertam fideli Christi professionem*. Has, aliasque similes baptismi definitiones, miris plausibus celebratas, nobis obtrudunt; quibus profecto blandis, ac mellitis, sed plane fucatis verbis, fumum nobis vendere parant, & gemmeo vasculo venenum propinuant humanissimi isti, (si superis placet) liberalissimique Doctores; quas nos certe definitiones nihil morarum, sed potius diuturna experientia docti, timemus Danaos, & dona ferentes (a).

12. Verum ad Catechismum revertamur, cuius exactissimam definitionem quilibet sane mentis percipiet, cum tam metaphysice, quam physice baptismi naturam perfectissime tradat. Dicitur enim *Sacramentum*, quod est genus, quo cum aliis convenit: dicitur *regenerationis*, per quod differt ab aliis: dicitur *per aquam*, quo utraque materia, neðum remota, sed & proxima designatur: dicitur denique *in verbo*, in quo ejus forma consistit. Definitio autem Magistri Sentent. in 4. dist. 3. & Divi Thomæ 3. part. quest. 66. art. 1. dicentium: *Baptismus est abluti corporis exterior facta sub forma verborum prescripta*; physica tantum est, & in illa Catechismi includitur. Docendi igitur sunt fideles, inquit Catechismus s. 6. hoc Sacramentum confici ablutione, cui ex Domini Salvatoris instituto certa, & solemnia Tom. II.

(a) Virgil. Aeneid. lib. 2.

verba necessario adhibenda sunt; ne putent ignari veluti pueri, baptismum consistere in aqua que intra baptismalem fontem Ecclesia asservatur. Illa enim aqua solum est materia remota baptismatis, quam applicare debet minister ablundo Catechumenum, ac simul proferendo verba à Christo tradita, juxta illud Augustini tract. 8o. in Joann. *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.*

13 Hactenus, qua potuimus claritate, ac brevitate, discussimus litteram Catechismi, & naturam Sacramenti baptismatis pro viribus enucleavimus. Nunc quædam breviter adjiciemus ad clarorem ipsius intelligentiam. In hoc igitur Sacramento, sicut in aliis, tria reperiuntur. Primum est Sacramentum tantum, exterior nempe ablutionis corporis. Secundum res tantum, scilicet interior ablutionis animæ, seu gratia per baptismum collata. Tertium denique est res, & Sacramentum simul, nimur character Sacramentalis. Quod facile, ni fallor, duobus exemplis elucidabitur, videlicet ablutionis vestem, & generantis hominem. Qui vestem lavat, ablutionem efficit, munditiam vestis, & non raro foramen aliquod ex ipsius confiricatione proveniens. Similiter in generatione humana est actio generantis, homo genitus, & anima rationalis geniti. Hæc, quantum res patitur ad illa superioris explicanda deser جانب; non enim fieri potest ut exempla quadrent omnino. Adverte quoque libet cum Divo Thoma 3. part. quæst. 66. art. 11. aliisque Theologis (a), triplex dari baptismus, nempe fluminis, flaminis, & sanguinis. Primum est illud de quo superiorius loquebamur cum Catechismo. Quod quidem baptismus solum est Sacramentum, de quo intelligendus est Paulus. Secundum est actus contritionis, seu caritatis cum voto, vel desiderio recipiendi baptismus fluminis. Tertium est martyrium, seu mors illata in

odium

(a) Videantur Ferrer tom. 4. tract. 7. disp. 1. dub. ultimo pag. 332.

odium Christi, & pro ejus amore sublata.

14 Inquire fortasse aliquis: quodnam baptismus ex tribus traditis sit perfectius, atque præstantius? Ad quod breviter dicimus, quodlibet in aliquo excedere aliud, & in aliquo excedi ab alio, sicut de baptismo fluminis, & sanguinis docet Seraphicus Doct. in 4. dist. 4. part. 2. art. 1. quæst. 2. Felices igitur qui solo baptismo fluminis salvi fiunt, ut parvuli; feliciores qui baptismo flaminis, & fluminis, ut adulti jam baptizati, integrum ad finem usque custodientes baptismum suum, vel saltem per pœnitentiam resarcientes; sed felicissimi qui tribus modis baptizati sunt, hoc est baptismo flaminis, fluminis, & sanguinis, ut Sancti Martyres digni habitu talia pro Christo pati tormenta, qualia depingunt Galionius tract. de suppliciis, & variis suppliciorum generibus; Versteganus in Theatro crudelitatis hæreticorum; Magius in equídeo; Ayala in pictore Christiano lib. 1. cap. 5. & alii. Tandem annotare oportet, nonnullas dispositiones esse ad Martyrium necessarias, ut optatus effectus haberi possit, quas videndas relinquimus apud Auctores, quos citat & sequitur Eminentissimus Lambertini lib. 3. de canonizat. Sanct. cap. 15. num. 9. & sequent. Jam enim tempus est imponendi finem secundæ orationis parti.

15 Ad tertiam igitur descendamus probaturi hanc thesim: *Baptismus sanguinis, seu Martyrium, gratiam confert ex opere operato.* Ante cujus probationem advertere operæ pretium duxi, quosdam hæreticos docuisse nullum meritum, nullam virtutem, nullamque laudem esse martyribus. Sic Gnostici, ac Valentiniani, apud Tertullianum lib. Scorpaci cap. 1., dicentes: *Nec simplicitas ista, sed vanitas, immo dementia est pro Deo mori.* Valentino fuerat antepositus in Episcopatu vir martyrii laude in Ecclesia celebris, seu in fidei defensionem multa perpersus, quod ipse impatiens animo ferebat, odio contra illum, & invidia contra martyrium

percitus debacchari coepit, ut acute referit idem Tertullian. lib. adv. Valentinianos cap. 4. Tatianus etiam, prius Sancti Justini discipulus, postea Valentini sectator, eundem errorem induit: unde dicebat laudatus Tertullianus lib. de prescription. c. 52: *Tatianus torus secundum Valentinum sapit.* Utrumque confutarunt Justinus Martyr, Irenaeus, Tertullianus, & alii. Ex novatoribus Kemnitius in secunda part. exam. Concil. Trid. & Illyricus in centuria 5. cap. 4. fatentur quidem martyrio peccata dimitri, sed per solam fidem tunc apprehensam, quod cum dicant etiam de baptismō, aliisque Sacramentis, videntur ēthiopem dealbare velle, seu ut vulgo dicitur, laterem lavare.

16 Ex Catholicis, Richardus Archiepiscopus Armachanus in Irlandia lib. 4. de questionib[us] Armenorum cap. 37. in fine dixit probabile, inter Infantes ab Herode occisis, salvos non fuisse incircumcisos; nec tamen ausus est asserrere Deum peculiari privilegio magorem gratiam, & gloriam circumcisus rependisse ob mortem in odium Christi eis illatam. Armachano subscriptis Adrianus in 4. quæst. ultima de baptismō. Similiter Jacobus de Vitriaco in historia occidental[is] cap. 36. scribit parvulos Christianorum, etsi à paganis pro Christo necatos non salvari, nec ad eos extendi privilegium speciale sanctorum Innocentium ab Herode intersectorum. Quidam volunt nullam esse necessariam dispositionem in adultis ad recipiendam gratiam per martyrium, sed ipsum solum sufficere. Alii è converso totam vim tribuunt dispositionibus adulorum præser-tim caritati: unde dicunt martyrium non conferre gratiam ex opere operato adultis, sed parvulis tantum. Alii denique cum Divo Thoma propugnant martyrium ex opere operato gratiam conferre omnibus, tametsi adulti necessaria sint dispositiones.

17 Probatur conclusio ex scriptura: Matth. 10. vers. 32. legitur: *Qui me confessus fuerit coram homi-ni-*

nibus, confitebor & ego eum coram Patre meo. Et cap. 16. vers. 25. Qui perdiditer animam suam propter me, dñveniet eam. Quod de martyrio intelligi docent Tertullianus in scorpiaco, & Augustinus lib. 13. de Civitate Dei cap. 7. Confirmatur etiam veterum traditione. Sancti Clemens, seu quisquis est auctor Apostolic. Constit. lib. 5. cap. 6. id clare docet. Similiter Tertullianus supra citatus, ac in fine Apologet. & lib. de baptismo cap. 16. Cyprianus prefat. in lib. de exhortat. Martyrii & epist. 77. ad Jubaianum. Cyrius Hierosolymit. catechesi 3. & 8. Ambros. orat. de obitu Valent. num. 53. Augustinus loco citato de Civit. Dei. lib. 1. de anima, & ejus origine cap. 9. aliisque multis in locis. Hinc Ecclesie semper infantes Bethlemiticos tanquam Martyres venerata est. Cuius rei fidem faciunt evidenter Irenaeus lib. 3. adversus haereses cap. 18. Chrysostomus homil. 3. in varios Sancti Matthai locos, loquens de Infantibus ab Herode trucidatis. Ambrosius lib. 1. de offic. Ministr. cap. 41. num. 213. & epist. ad Horantianum 44. n. 9. August. lib. 3. de libero arbitrio, cap. 23. num. 68. & alibi. Sanct. Leo Pa-pa serm. 1. de Epiphania Domini cap. 3. Div. Ber-nardus serm. de Innocentibus. Et ut uno verbo dicam, cuncti fideles singulis annis festivitatem sanctorum Innocentium celebrantes. De qua plura Baronius in notis ad Martyrologium Romanum 5. Kalendas Januarias. Alios quoque, prater necatos ab Herode, puerulos Ecclesia tanquam Martyres veneratur: ut Modestum, & Ammonium in Romano Martyrolog. pridie Idus Februarii; decem alias Idibus Julii.

18 Idem docet Angelicus Praceptor 2. 2. q. 124. art. 1. ad 1. dicens: „Effusio sanguinis propter Christum, vicem gerit baptismatis: unde sicut in pueris „baptizatis, per gratiam baptismalem meritum Christi, sti operatur ad gloriam obtinendam, ita & in occisis propter Christum, meritum martyrii Christi „ope-

„operatur ad palmarum martyrii consequendam.“ Et 3. part. q. 87. art. 1. ad secundum ait; „Dormienti dimitti peccata mortalia, & veniam ratione mortis illata pro Christo, modo non invenerit voluntatem peccato actu adhaerentem.“ Et in 4. distinc. 4. q. 3. art. 3. ad 1. inquit: „Non habet hoc, (nempe martyrium) liberata à culpa, & poena tantum ex opere operante, neque quantum ad poenam, qua aliquis peccatum per martyrium expiat, quam contigit non esse sufficientem ad satisfaciendum pro peccato, neque quantum ad devotionem justa voluntatis, quia contingit quod voluntate majori caritate informata alius quis sine martyrio non potest ab omni poena liberari; sed hoc habet ex imitatione passionis Christi.“

19 Probat tandem conclusio ratione: similitudo mortis Christi, quæ est in baptismo aquæ, confert ei virtutem delendi peccata; atqui Martyrum non per figuram, sed per veritatem imitatur mortem Christi. Argumentum est Sancti Basillii lib. de Spiritu Sancto c. 15. Secundo: ex Petrum testimoniis videndis locis supra citatis, baptismus sanguinis, seu martyrium non solum comparatur baptismi aquæ, sed etiam illo dicitur excellentior: ergo si baptismus aquæ justificat ex opere operato, pariter quoque baptismus sanguinis. Tertio Martyrum justificat infantes martyres ex opere operato: ergo etiam adultos, quia utriusque baptismi eadem est vis, & efficacia. Quarto fieri potest ut caritas sit intensior in aliquo non martyre sed Confessore tantum, ut in Augustino, Teresia, Salesio, & multis aliis: ergo isti haberent martyrii gloriam, si solam proveniret ex caritate. Nam si vis, & efficacia martyrii à caritate penderet, ubi major caritas esset, ibi etiam major foret virtus, & efficacia. Vid. Perrimezzius, Gotti, Berti, & alii, ex quibus plura fateor accepisse.

PRÆLECTIO V.

De materia remota Sacramenti Baptismi,

ad expositionem cap. 2. secundæ partis Catechismi Concilii Trident. à §. 7. usque

ad 11.

Omnia novæ legis Sacraenta ex divinissimo Christi Domini latere, velut ex aperto fonte manasse, testantur Ecclesiæ Patres. Postquam enim Redemptor noster emisit Spiritum, unus militum ejus pectus lancea terebravit, unde statim exivit sanguis, & aqua. Quasi vellet amantisimus Parens, pro nobis sui amoris viscera fundere. Illâ ergo aquâ tanquam spirituali lavacro abluiimur, renascimur, renovamur. Ea quippe baptisma confitetur, quod inter cetera Ecclesiæ signacula primum obtinet locum. Est enim baptismus, ut assertit Dionysius, sive Auctor Coelestis Hierarchie, principium, & janua Sacramentorum. Est, inquit Basilius, tessera militum Christi, & amictus splendens. Est gratia, juxta Cyriillum. Salus, juxta Africanos Punicos; omnium Dei beneficiorum præclarissimum, & præstantissimum, juxta Nazianzenum. Tantis denique laudibus baptisma Icm undam extollunt Leo Magnus, & Augustinus, ut eam sacratissimo utero Deiparæ Virginis comparaverint (a). De hoc igitur maximo nostra Religionis mysterio erit praesens dissertatio, ad expositionem cap. 2. secundæ partis Catechismi Concil. Trident. à §. 7. usque ad 11. In nomine Patris, &c.

Ut

(a) Vid. Gonner. t. 5. tract. 3. in prefat. de Baptism. Tournely, aliique ibid.